

Rámec Společenství pro státní podporu výzkumu, vývoje a inovací v podmínkách ČR

20. února 2008

Konferenční centrum AV ČR, Liblice
pořadatel: Akademie věd České republiky

Rámec Společenství pro státní podporu výzkumu, vývoje a inovací

Rámcem ES stanovila Evropská komise pravidla, závazně vymezující úpravy

- režimu veřejných podpor,
- notifikace programů a vyhlašování veřejných soutěží ve výzkumu a vývoji,
- hodnocení návrhů výzkumných záměrů,
- stanovení podmínek spolupráce výzkumné organizace a podniku.

Podněty k uspořádání

Dosavadní implementační praxe i připravovaná obecná nařízení EK o blokových výjimkách v oblasti státní podpory vyvolaly potřebu odstranit vystávající nejasnosti a mnohdy rozdílné výklady unijních pravidel.

AV ČR, jejíchž početných pracovišť se uvedená problematika úzce dotýká, se rozhodla přispět k nalezení jednotného postupu tím, že umožní zástupcům zainteresovaných institucí setkat se u kulatého stolu a v diskuzi si vyjasnit a sjednotit názory.

Účast

Účast

Akce se zúčastnilo 79 zástupců orgánů a organizací:

- Úřad pro ochranu hospodářské soutěže (ÚOHS),
- Rada pro výzkum a vývoj (RVV),
- Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT),
- Grantová agentura České republiky (GA ČR),
- Magistrát hlavního města Prahy (MHMP),
- univerzity,
- pracoviště AV ČR.
- Přizván Mgr. Jiří Hladík z právního odboru Generálního ředitelství pro výzkum Evropské komise (EK), který se na vytvoření Rámce podílel.

Účast

Program dopoledne

Přednášková část

Úvodní slovo za pořadatele – *prof. RNDr. Václav Pačes, DrSc. (AV ČR)*

Rámec Společenství pro státní podporu VaVaI a ČR

Předsedající: PhDr. Miroslava Kopicová (RVV)

- Rámec Společenství a VaVaI v ČR – *RNDr. Marek Blažka (RVV)*
- Rámec Společenství a strukturální fondy v ČR – *Mgr. Jan Ďoubal (MŠMT)*

Rámec společenství a příprava nařízení EK o blokových výjimkách pro VaVaI

Předsedající: PhDr. Miroslava Kopicová (RVV)

- Postavení a úloha Úřadu ochrany pro hospodářskou soutěž v aplikaci Rámce společenství a připravované nařízení EK o blokových výjimkách pro VaVaI – *Mgr. Kamil Rudolecký (ÚOHS)*

Diskuze

Program dopoledne

Přednášková část

Program odpoledne

Kulatý stůl

- **Postavení výzkumných organizací jako příjemců podpory**

Předsedající: Ing. Milan Holl, CSc. (VZLÚ)

Diskuze

- **Vztah Rámce společenství a předpisů ČR**

Předsedající: Ing. Miroslav Janeček, CSc. (RVV)

Diskuze

- **Závěrečné slovo**

prof. Ing. Václav Sklenička, DrSc. (AV ČR)

Program odpoledne Kulatý stůl

Konferenční sál

Úvodní slovo

*prof. RNDr. Václav Pačes, DrSc.
předseda Akademie věd ČR*

- Význam přelomové doby, ve které se nalézají výzkum a vývoj zejména z hlediska jejich připravované reformy.
- Nutnost uchopení možností nabízených strukturálními fondy.
- Velké výzvy s sebou přinášejí potřebu důsledné orientace v evropském právu.
- Výzva k přesnému vymezení, co lze ve VaV pořídit za veřejné prostředky.

Dopolední přednáškový blok

Veden 1. místopředsedkyní RVV PhDr. Miroslavou Kopicovou

Dopolední přednáškový blok

- *Sekretář RVV RNDr. Marek Blažka*
Historie, obsah a shrnutí pravidel Rámce, jež z něho v podmínkách ČR vyplývají a které RVV publikovala ve formě Doporučení pro aplikaci Rámce.
- *Mgr. Jan Ďoubal za MŠMT*
Dopad Rámce na implementaci Operačních programů v rámci strukturálních fondů v období 2007-2013 a potřeba systematických konzultací s ÚOHS.

Dopolední přednáškový blok

Mgr. Jiří Hladík (Evropská komise)

Dopolední přednáškový blok

Mgr. Kamil Rudolecký, místopředseda ÚOHS

Odpolední kulatý stůl

Dva odpolední tématické bloky
ve formě kulatého stolu

Předsedající

- *Ing. Milan Holl, generální ředitel Výzkumného a zkušebního leteckého ústavu*
- *Ing. Miroslav Janeček, člen RVV a prezident Asociace výzkumných organizací*

Krátké bloky úvodních prezentací
přihlášených řečníků

Diskuse 27 účastníků kulatého stolu

Odpolední kulatý stůl

Závěrečné slovo za AV ČR

*prof. Ing. Václav Sklenička, DrSc., člen Akademické rady,
odpovědný za řešení koncepčních otázek styku Akademie věd
a jejích pracovišť s podnikatelskou a aplikační sférou a za
transfer technologií*

Postavení EK a ÚOHS

Evropská komise v Rámci

Společenství pro státní podporu
výzkumu, vývoje a inovací **stanovila
pravidla, jež bude** v zájmu zvýšení
právní jistoty a transparentnosti svého
rozhodování **používat při posuzování**
oznámené veřejné podpory.

Postavení EK a ÚOHS

Vystoupení zástupců Evropské komise a Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže, jenž působí jako monitorovací, koordinační a poradenský orgán a EK s ním úzce spolupracuje.

EK české subjekty přímo odkazuje na ÚOHS, který je pro potřeby konzultací detailněji seznámen s českým právním prostředím.

Veřejná podpora

Ze zmíněných vystoupení vyplynulo, že pod veřejnou podporou se rozumí

- každá **podpora poskytnutá státem** nebo ze státních prostředků,
- která **narušuje** nebo může narušit **hospodářskou soutěž**
- tím, že **zvýhodňuje určité** podniky nebo určitá odvětví výroby,
- pokud **ovlivňuje obchod mezi členskými státy**.

Taková podpora **je neslučitelná** se společným trhem, a tedy **zakázaná**.

Výjimka z obecného zákazu poskytování veřejné podpory může být povolena na základě **blokových výjimek** či na základě **rozhodnutí Evropské komise**.

Posuzování Evropskou komisí

Evropská komise obecně vychází ze zákazu používání veřejných prostředků určených pro ne hospodářské činnosti na financování hospodářských aktivit. Při svém posuzování zvažuje, zda taková veřejná podpora nebyla poskytnuta v rozporu s pravidly hospodářské soutěže a je slučitelná se společným trhem.

Posuzování Evropskou komisí

Veřejné financování neekonomické činnosti není státní podporou a členské státy si je mohou podle svého řešit z jakýchkoliv veřejných zdrojů, včetně strukturálních fondů, a EK na tomto úseku nemá žádnou pravomoc.

Naplnění definičních znaků výzkumné organizace

Definiční znaky výzkumné organizace (VO) pro účely veřejné podpory VaV jsou uvedeny v Rámci v bodě 2.2 d).

Za **výzkumnou organizaci** považuje určitý subjekt, např. vysokou školu nebo výzkumný ústav,

- **bez ohledu na** jeho právní formu (úpravu podle veřejného či soukromého práva) nebo na způsob financování.
- Jeho **hlavním účelem** je provádět základní výzkum, aplikovaný výzkum nebo experimentální vývoj a šířit jejich výsledky prostřednictvím výuky, publikování nebo transferu technologií.
- **Veškerý zisk je zpětně investován** do těchto činností nebo šíření jejich výsledků či do výuky.
- **Podniky, které mohou uplatňovat vliv** na uvedený subjekt, např. jako podílníci nebo členové, **nemají přednostní přístup** k jeho výzkumným kapacitám nebo k výsledkům výzkumu jím vytvořeným.

ÚOHS ke klasifikaci subjektu jako výzkumné organizace

Podle ÚOHS je potřebné pro klasifikaci subjektu jako výzkumné organizace posuzovat **případ od případu**.

Obecně má však za to, že definici VO splňují veřejné vysoké školy a veřejné výzkumné instituce zapsané v rejstříku v. v. i.

Pokud je provádění VaV **pouze jednou z řady hlavních činností subjektu** (např. příspěvkové organizace a nemocnice v postavení VO), je dle ÚOHS nutné z hlediska naplnění všech definovaných znaků VO zajistit, aby veškerý zisk byl zpětně investován do hlavní činnosti spojené s prováděním výzkumu a vývoje nebo do šíření jejich výsledků či do výuky.

Rámec ES a podniky

Rámec se v podstatě vztahuje na podniky, jak jsou definovány podle práva ES v souladu s judikaturou Soudního dvora EU, nikoliv podle českého práva.

Při svém posuzování EK vychází obecně ze zásady, že podnikat může každý, ale za své prostředky a za podmínek, jaké mají ostatní účastníci hospodářské soutěže. To mimo jiné znamená bez výhod, jež mu poskytuje veřejná podpora.

Praxe posuzování EK

V praxi EK věnuje při posuzování vzhledem ke svým omezeným kapacitám hlavní pozornost **závažným narušením trhu**, zejména s přeshraničními dopady.

Bývá **více nakloněna podporám jednorázovým (investičním)** než dlouhodobým (*typu poskytování každoročních dotací národním leteckým společností*) nebo opakovaným.

Podmínky pro poskytnutí přípustné podpory výzkumné organizaci

Nezbytné podmínky pro poskytnutí přípustné podpory výzkumné organizaci, která zároveň provádí hospodářskou činnost, z veřejných prostředků zahrnují

- **oddělení účetnictví** jejich nehospodářských a hospodářských činností, které je možné, jak ukazují i zkušenosti jiných členských zemí EU, a
- **úctování tržních cen** u služeb a výrobků nabízených na trhu. Tržní cenou musí být pokryty alespoň skutečně vynaložené náklady a přiměřený zisk.

Podmínky pro poskytnutí přípustné podpory výzkumné organizaci

I při posuzování, co je v daném případě tržní cena a přiměřený zisk, vychází Komise z dodržování principu „chovat se jako tržní subjekt“.

V případech spolupráce výzkumné organizace a podniku posuzuje EK, zda není podniku poskytována výhoda. VO musí mít ze spolupráce prospěch, finanční nebo nehmotný. Nesmí podniku v rámci spolupráce svou kapacitu nabízet „pod cenou“.

K ohrožení hospodářské soutěže může dojít i v případě, kdy na trhu ještě není konkurent nebo jeho existenci brání právě nepřípustná veřejná podpora.

Notifikace poskytovatelem

Včasné **splnění oznamovací povinnosti (notifikace)** poskytovatelem prostřednictvím ÚOHS a schválení EK poskytuje právní jistotu, zda určité opatření obsahuje veřejnou podporu a zda je slučitelná se společným trhem.

Poskytnutí veřejné podpory, která nebyla notifikována a schválena EK, vystavuje poskytovatele **riziku** prošetřování Komisí a příjemce nebezpečí vrácení již vyplacené veřejné podpory i zaplacení úroků.

Příjemce tak **nese v praxi největší riziko**, a to i když jedná v dobré víře (např. na základě příslibu nebo předpokladu, vyplývajících z dosavadní praxe).

Doporučení a nabídky konzultací ÚOHS

ÚOHS proto **doporučuje příjemcům** podpory, aby se informovali u poskytovatelů, zda obdrží podporu schválenou EK, nebo zda se jedná o opatření, které nepředstavuje veřejnou podporu, a na základě jakých předpokladů.

I když se **poskytovatelé** budou domnívat, že daná veřejná podpora nespadá pod režim zákona o veřejné podpoře, protože splňuje kritéria pravidla de minimis (podpora malého rozsahu nepodléhající oznamovací povinnosti vůči EK) nebo spadá pod režim zákonných výjimek, měli by se k odstranění pochybností obrátit na ÚOHS. **Neformální konzultace ÚOHS** nabízí zejména v zájmu profesionální argumentace v podávaných notifikačních formulářích.

Rovněž **EK** průběžné neformální konzultace vítá.

Závěry

Kulatý stůl na téma Rámec Společenství pro státní podporu VaVaI v podmínkách ČR z hlediska AV ČR

- vedle **výměny názorů** účastníků
- přispěl k **vyjasnění výkladu** Rámce – naznačil, jak jej chápe EK, která jej vytvořila a uplatňuje v rámci své posuzovací a schvalovací pravomoci.

Při konkrétním rozhodování, zda je dané opatření, připravované v ČR, v souladu nebo v rozporu s Rámcem, **bude Evropská komise opatření posuzovat podle předpisů EU a judikatury Soudního dvora EU**. Bude přitom vycházet z pojmů, jak je definovala pro účely svého **Rámce**, **platného do konce roku 2013**.

Děkuji za pozornost.

